EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 5.7.2019
COM(2019) 322 final

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET

Trettonde årsrapporten 2018 om genomförandet av unionens stöd enligt rådets förordning (EG) nr 389/2006 av den 27 februari 2006 om införande av en stödordning för att stimulera den ekonomiska utvecklingen inom den turkcypriotiska befolkningsgruppen

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET

Trettonde årsrapporten 2018 om genomförandet av unionens stöd enligt rådets förordning (EG) nr 389/2006 av den 27 februari 2006 om införande av en stödordning för att stimulera den ekonomiska utvecklingen inom den turkcypriotiska befolkningsgruppen

1. INLEDNING

Rådets förordning (EG) nr 389/2006[1] (nedan kallad *stödförordningen*) utgör grunden för stödet till den turkcypriotiska befolkningsgruppen. Enligt stödförordningen ska kommissionen varje år överlämna en rapport till rådet och Europaparlamentet. Denna rapport avser år 2018.

2. PROGRAMPLANERING AV STÖDET

Mellan 2006 och utgången av 2018 avsattes 520 miljoner euro för åtgärder inom ramen för stödförordningen. I oktober 2018 anslogs 34,5 miljoner euro för det årliga handlingsprogrammet för 2018[2]. Den fleråriga budgetramen för 2014–2020 ger programmet långsiktighet genom att tillhandahålla en årlig och stabil finansiering. Stödprogrammet är dock tillfälligt och syftar till att underlätta Cyperns återförening. Både i stödförordningen och i rådets förordning (EU, Euratom) nr 1311/2013[3] om den fleråriga budgetramen föreskrivs att budgetramen ska revideras om en återförening uppnås.

3. GENOMFÖRANDEMEKANISMER

Programmet genomförs i de delar av Republiken Cypern där den cypriotiska regeringen inte utövar den faktiska kontrollen och där tillämpningen av EU:s regelverk tillfälligt har skjutits upp i enlighet med protokoll 10 till anslutningsfördraget. Stödet genomförs i huvudsak av Europeiska kommissionen genom direkt förvaltning, men vissa projekt förvaltas indirekt av FN:s utvecklingsprogram (UNDP), Europeiska banken för återuppbyggnad och utveckling (EBRD), British Council eller Northern Ireland Co-operation Overseas (NI-CO).

Kommissionen är verksam i ett unikt politiskt, rättsligt och diplomatiskt sammanhang. Det krävs särskilda åtgärder för att genomföra programmet samtidigt som principerna för en sund ekonomisk förvaltning måste respekteras. För EU-finansierade stödprogram fastställs, i normala fall, den rättsliga ramen för utvecklingsstödet i överenskommelser med mottagarlandets regering. När det gäller stödet till den turkcypriotiska befolkningsgruppen kan inga sådana överenskommelser göras. Att hantera och minska de risker detta medför ingår i kommissionens ansvar. Åtgärder har vidtagits för bland annat intensiv övervakning av kontrakt, stöd till mottagarna, reviderade betalningsvillkor och försiktig användning av bankgarantier. Stödet består av en betydande andel bidrag vilket kräver resursintensiv förvaltning.

---

1 EUT L 65, 7.3.2006, s. 5.
2 Kommissionens beslut C(2018) 6695.
3 EUT L 347, 20.12.2013, s. 884.

För att stödet ska kunna genomföras på ett framgångsrikt och hållbart sätt under dessa förhållanden måste den turkcypriotiska befolkningsgruppen vara fullt engagerad i förberedelserna för införandet av EU:s regelverk efter en lösning.

Programgruppen använder sig av stödkontoret för EU-program (Eupso) i den norra delen av Nicosia. Kommissionens representation på Cypern anordnar dessutom möten, seminarier och presskonferenser samt kommunicerar med den cypriotiska allmänheten på hela ön, bland annat om stödprogrammet. Informationskontoret EU Infopoint, som finansieras genom stödprogrammet, genomför därtill ett stort antal kommunikations- och synlighetsåtgärder och informerar om EU:s politik, prioriteringar och åtgärder till stöd för den turkcypriotiska befolkningsgruppen samt främjar europeisk kultur.

4. GENOMFÖRANDET UNDER RAPPORTERINGSPERIODEN

4.1. Översikt

Kommissionen fortsätter att genomföra stödförordningen med det övergripande målet att främja en återförening. Kommissionen är beredd att anpassa programmet efter eventuella överenskommelser som träffas vid förhandlingarna om en lösning.

Åtgärderna under 2018 omfattade en fortsättning på ett antal etablerade och lyckade projekt, till exempel EU-stipendier och förtroendeskapande åtgärder i form av stöd till kommittén för saknade personer och till den tekniska kommittén för kulturarvsfrågor.

Stödet till viktiga ekonomiska sektorer som förberedelse inför en lösning ökades ytterligare genom projekt för utveckling av den privata sektorn, landsbygdsområden och humankapital. Arbetet för att uppnå märkbara förbättringar när det gäller livsmedelssäkerhet och utrotning av djursjukdomar fortsatte.

Det finns fortfarande stora brister i stödmottagarnas förmåga att genomföra EU:s regelverk på ett ändamålsenligt sätt efter en övergripande lösning, och många rättsakter väntar ännu på godkännande. Den turkcypriotiska befolkningsgruppen har emellertid fått en bättre förståelse för utmaningarna med att genomföra rättsakter som anpassats till EU-standarder.

Stöd i form av bidrag är fortfarande en viktig del av programmet. När det gäller stipendieprogrammet fortsatte kommissionen att lägga ut en del av arbetet på entreprenad för att se till att bidragen når stödmottagarna snabbt och effektivt.

Sedan 2008 har dessutom en projektförvaltningsenhet erbjudit stöd till genomförandet av bidragsprogram genom ett tjänstekontrakt om tekniskt bistånd. Denna enhet, som 2018 bytte namn till gruppen för bidragsstöd (Grant Support Team, GST), fortsätter att ge kommissionen värdefull hjälp som ger effektivare och säkrare drift, genomförande och övervakning av bidragsprogram.

Ett återkommande problem har varit anläggandet av avloppsnätet i Famagusta, och kontraktet för detta avslutades av kommissionen i december 2013. Tvisten med den före detta underleverantören har gått vidare till ett skiljedomsförfarande, eftersom alla försök att hitta en uppgörelse i godo har misslyckats. Parallellt med detta inleddes en upphandling av de relaterade reparationerna under 2018.

I slutet av året pågick sammanlagt 206 kontrakt inom programmet.

4.2. Framstegen med att uppnå de olika målen

Stödprogrammets övergripande mål är att underlätta Cyperns återförening genom att stimulera den ekonomiska utvecklingen inom den turkcypriotiska befolkningsgruppen. Särskild tonvikt läggs på öns ekonomiska integration, bättre kontakter mellan de båda befolkningsgrupperna och med EU samt förberedelser för införandet av EU:s regelverk.

Nedan beskrivs insatserna under 2018 för vart och ett av de mål som har fastställts i stödförordningen.

4.2.1. Mål 1: Utveckla och omstrukturera infrastrukturen

Ett bidragsavtal med UNDP undertecknades i december 2018 för genomförandet av det nya lokala infrastrukturinstrumentet. Instrumentet har utformats som en transparent mekanism för att effektivisera prioriterade infrastrukturinvesteringar inom ramen för stödprogrammet. Bidragsavtalet omfattar 17,7 miljoner euro under en treårsperiod.

Målet med instrumentet är att identifiera, granska, utveckla, upphandla och fysiskt genomföra relevanta lokala infrastrukturinvesteringar. Projekten väljs ut genom regelbundna uppmaningar till lokala stödmottagare att lämna intresseanmälningar. Följande preliminära slutlista omfattar projekt som är klara att börja genomföras i början av 2019:

- Återställningsprojekt för floden Pediaíos/Kanlı Dere.
- Avveckling av Nicosias gamla vattenreningsverk.
- Utbyggnad av vattenreningsverken i Mórfou/Güzelyurt och Famagusta.
- Inrättande av en anläggning för kompostering av vegetabiliskt avfall i Nicosia.

En EU-finansierad genomförbarhetsstudie för återställning av floden Pediaíos/Kanlı Dere slutfördes i december 2018. Studien omfattar anläggandet av en park utmed cirka fem kilometer av floden, med översvämningsskydd, cykel- och gångbanor, rekreationsområden och anläggningar för miljöutbildning. Parken kommer att sträcka sig både norr och söder om den gröna linjen. Projektet är gemensamt för de båda befolkningsgrupperna och syftar till att föra dem närmare varandra genom fritidsaktiviteter.

På vattenområdet undertecknades i december 2018 ett byggentreprenadkontrakt på 10,9 miljoner euro för anläggandet av Nicosia-delen av avloppsstammen för norra Nicosia. Kommissionen undertecknade även det tillhörande tjänstekontraktet på 0,7 miljoner euro för övervakning av byggnadsarbetet. Arbetet kommer att inledas under andra kvartalet 2019 och pågå i 33 månader. Projektet kommer att omfatta anläggande av avloppsledningar på cirka 13 kilometer och av fyra pumpstationer för att transportera avloppsvatten från Nicosia till de båda befolkningsgruppernas gemensamma vattenreningsverk i Miá Miliá/Haspolat i Nicosia. Även vattenreningsverket är ett EU-finansierat projekt, som slutfördes 2013. Eftersom maxkapaciteten i den nuvarande avloppsstammen, som omfattar de centrala, norra och södra delarna av Nicosia, redan har nåtts kommer den nya avloppsstammen att underlätta anslutningen av fler stadsområden till vattenreningsverket, i linje med direktivet om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse.

I december 2018 undertecknades ett byggentreprenadkontrakt på 2,14 miljoner euro och ett tjänstekontrakt på 0,5 miljoner euro för ett EU-finansierat projekt för anläggande av ett bevattningssystem som återanvänder det avloppsvatten som

behandlats i vattenreningsverket i Mórfou/Güzelyurt. Anläggningsarbetet inleddes i februari 2019 och kommer att pågå i 29 månader. Syftet är att anlägga en vattenreservoar och ett distributionssystem för bevattningsvatten som gör det möjligt att utnyttja det behandlade avloppsvattnet från vattenreningsverket. Detta kommer att bidra till att 500 miljoner liter vatten av god kvalitet per år återanvänds på ett säkert sätt för bevattning av lokala grödor. Genom projektet kommer kommissionen att öka medvetenheten om fördelarna med att återanvända behandlat avloppsvatten för jordbruksbevattning i den norra delen av Cypern.

Genomförbarhetsstudien och konstruktionsutkastet för distributionssystemet för det behandlade avloppsvattnet från de båda befolkningsgruppernas gemensamma vattenreningsverk i Miá Miliá/Haspolat i Nicosia har slutförts. Den slutliga detaljerade konstruktionsplanen och upphandlingsdokumenten för detta viktiga projekt, där båda befolkningsgrupperna deltar, förväntas vara klara under andra kvartalet 2019.

Upphandlingen av de nödvändiga reparationerna av avloppsnätet i Famagusta inleddes under 2018. Byggentreprenadkontraktet och det tillhörande tjänstekontraktet för övervakningen undertecknades i april 2019.

Förberedelser har påbörjats inför den första fasen av avvecklingen av Nicosias gamla vattenreningsverk. Projektet kommer att innebära att förbehandlingsanläggningar byggs för avloppsvatten från livsmedelsindustrin och att ytan minskas på de bassänger som används för ytterligare behandling av detta avloppsvatten.

Sektorn för fast avfall fick fortsatt stöd genom olika åtgärder. Två kontrakt som tecknades i december 2017 befinner sig nu i sitt slutskede, nämligen ett om en utökning av deponin i Koutsoventis/Güngör och ett om en anläggning för deponiavgasning. Den första delen av den utökade deponin överlämnades till den turkcypriotiska befolkningsgruppen i september 2018.

Med stöd av experter från kommissionen slutfördes i december 2018 utarbetandet av en rättsakt om förpackningsavfall i enlighet med EU:s standarder och bästa praxis. För att fortsätta satsningen på hållbar hantering av förpackningsavfall ger stödprogrammet stöd för att utveckla och inrätta producentansvarsorganisationer. För att bidra till detta har diskussioner med Green Dot Cyprus inletts. Den databas över hantering av fast avfall som blev klar 2017 och som baseras på den europeiska katalogen över fast avfall utökades dessutom under 2018 till att även omfatta avloppsvatten. Tack vare stödmottagarens framgångsrika införande av databasen ska den enligt de aktuella planerna för 2019 utökas ytterligare så att den omfattar spårning av förpackningsavfall och hantering av verksamhetslicenser för producentansvarsorganisationer.

Installation och idrifttagande av samt utbildning kring en ny steriliseringsanläggning för behandling av farligt sjukvårdsavfall slutfördes genom undertecknandet av ett provisoriskt mottagningsbevis i augusti 2018. Detta projekt fick ytterligare draghjälp genom ett projekt för teknisk kapacitet som omfattade planering och införande av ett hållbart system för hantering av sjukvårdsavfall. Uppföljande stöd kommer att fortsätta att ges till slutmottagaren en bit in på 2019 för att stödja en hållbar drift.

Slutligen är hantering av fast avfall också föremål för bidrag till stöd för det civila samhället och lokalsamhällen. De beviljade bidragen omfattar bland annat öppnande av omlastningsstationer för fast avfall och inrättande av ett system för hantering av vegetabiliskt avfall, i enlighet med en konsekvent och integrerad plan för hantering

av fast avfall som tagits fram på EU-nivå. Projekten löper på och förväntas vara slutförda i december 2020.

Upphandlingsdokumenten för leverans av laboratorieutrustning för luft-, bränsle- och vattenanalys offentliggjordes i december 2018. Tecknandet av kontraktet förväntas ske under tredje kvartalet 2019. Den utrustning som levereras inom ramen för kontraktet kommer att möjliggöra de analyser och den kvalitetskontroll som krävs för att följa EU:s direktiv.

Även ett projekt för leverans av utrustning för luftkvalitetsövervakning har godkänts inom ramen för 2018 års budget för stödprogrammet. Ett utkast till tekniska specifikationer har tagits fram och upphandlingen planeras till mitten av 2019. Utrustningen kommer att innebära en förbättring av det nätverk för luftkvalitetsövervakning som inrättades 2009–2010 genom finansiering från EU.

Ett ramavtal tecknades i november 2018 för tekniskt stöd för att genomföra programmet för effektiv energianvändning i skolor. Kontraktet innebär att energieffektiviteten i tio pilotskolor ska bedömas, vilket ska resultera i en genomförbarhetsstudie där det framgår vilka åtgärder som eventuellt kan vidtas för att effektivisera energianvändningen i befintliga byggnader. Ett annat syfte med kontraktet är att öka medvetenheten om effektiv energianvändning i skolorna.

Slutligen förbereds nu ett projekt för ”Tillhandahållande av utrustning för akuta utryckningar för förebyggande av vattenföroreningar”. Projektet godkändes inom ramen för 2018 års stödprogrambudget och upphandlingsdokumentationen håller på att tas fram. Inledandet av upphandlingen förväntas ske i mitten av 2019.

4.2.2. Mål 2: Främja social och ekonomisk utveckling

Projektet för tekniskt bistånd till den privata sektorn, som påbörjades i november 2015, slutfördes i september 2018. För att säkerställa åtgärdens hållbarhet kommer arbetet med innovation och entreprenörskap inom projektet att följas upp genom ett bidragsavtal med Northern Ireland Cooperation Overseas (NI-CO) som undertecknades i december 2018. Projektet för innovativt entreprenörskap och dialog kommer att löpa under tre år och har en budget på totalt 3 miljoner euro. Åtgärden är ett svar på behovet av fler mötesplatser i Cypern för att möjliggöra större interaktion, erfarenhets- och åsiktsutbyten, effektiva partnerskap och forskning. Syftet med åtgärden är att skapa fysiska och virtuella rum för innovatörer, entreprenörer och forskare, samhällsdialog och kunskapsutbyte.

I april 2008 inleddes en ansökningsomgång för konkurrenskraftiga företag, kluster och näringslivsorganisationer, med en budget på 5 miljoner euro. Tecknandet av de enskilda bidragsavtalen förväntas ske under andra kvartalet 2019. I september 2018 tecknades ett ramavtal för att ta fram tekniska specifikationer för ett it-system som stöder lokala organs genomförande av programmet för marknadsövervakning.

Utöver detta fortsatte även delegeringsavtalet med EBRD, som syftar till att ta itu med två grundläggande delar som krävs för att stärka konkurrenskraften hos lokala små och medelstora företag – tillgång till finansiering och affärsrådgivning. Fram till december 2018 fanns 53 godkända konsultprojekt som höll på att genomföras eller avslutas.

På området landsbygdsutveckling tecknade kommissionen ett nytt kontrakt i december 2018 för att ge tekniskt stöd via jordbruksrådgivningstjänster. Kontraktet kommer att löpa under 30 månader. Kommissionen inledde även en ny

ansökningsomgång (det fjärde programmet för landsbygdsutveckling) med en budget på 5 miljoner euro (varav hälften för djurhållning och hälften för växtodling). Tecknandet av kontrakten förväntas ske under fjärde kvartalet 2019.

Under 2018 gick EU:s tekniska stöd även till att förbättra veterinärvårdens kapacitet att förebygga, kontrollera och utrota djursjukdomar, vilket har gjort det möjligt för veterinärer att utarbeta och genomföra program för övervakning, kontroll och utrotning av djursjukdomar i enlighet med EU:s krav. Kapaciteten för tidig upptäckt och eliminering av nya djursjukdomar (t.ex. mul- och klövsjuka, lumpy skin disease, får- och getpest samt får- och getkoppor) har också stärkts. Krisberedskapsplaner och förfaranden för att stödja en snabb och effektiv eliminering av djursjukdomar har utarbetats.

Fortsatt provtagning och testning av djur (helt och hållet finansierad av EU) har lett till att cirka 40 procent av får-, get- och nötkreatursbesättningarna har kunnat förklaras fria från djursjukdomar såsom brucellos, bovin tuberkulos och leukos, i enlighet med EU:s krav.

Tack vare Byrån för tekniskt bistånd och informationsutbyte (Taiex) har det utarbetats rättsakter och förfaranden för att involvera den privata sektorn (dvs. privata veterinärer) i genomförandet av program för djursjukdomar och andra offentliga veterinärsuppgifter, vilket bör förbättra den lokala kapaciteten att genomföra EU-anpassade program och krav på det veterinära området. Det har även inrättats ett system för regelbundet utbyte av information och dokumentation om veterinära program och åtgärder mellan berörda aktörer. Målet är att bidra till en bättre ömsesidig förståelse och en snabbare förbättring eller lösning på problem mellan veterinärvården och berörda aktörer.

Under 2018 undertecknade kommissionen även ett nytt byggentreprenadkontrakt på 2,4 miljoner euro för att stödja skapandet av ett system för hantering av animaliskt avfall i den turkcypriotiska delen. Målet är att förbättra folkhälsan, djurhälsan och miljön genom att införa ett system för att samla in, transportera och bortskaffa material av animaliskt ursprung som inte konsumeras av människor (animaliska biprodukter). Kontraktet finansierar byggandet av en central anläggning för insamling, lagring och förbränning av animaliska biprodukter och sex fjärrcentraler för insamlings- och omlastningsändamål i den norra delen av Cypern.

Inom utbildningssektorn fortsatte under 2018 genomförandet av 15 stipendier som delades ut 2016 inom ramen för det sjätte programmet för innovation och förändring inom undervisning på 1,5 miljoner euro. Tio av dessa avslutades vid slutet av året. Projekten syftar till att förbättra undervisnings-/inlärningskapaciteten vid skolorna genom att det införs program för fritidsaktiviteter och mjuka kompetenser samt genom öppnande av laboratorier och ett växthus för ekologisk odling. Projekten för livslångt lärande inriktas i stället på att bidra till en bättre yrkeskompetens bland arkitekter och ingenjörer och på att starta utbildningar i entreprenörskap och livslångt lärande för att öka ungdomars anställbarhet.

Under 2018 delades ytterligare tio stipendier ut inom ramen för det sjunde programmet för innovation och förändring inom utbildning, som har en budget på 1,5 miljoner euro. Skolprojekten i det nya programmet inriktas på att öka den sociala inkluderingen och rörligheten bland barn med särskilda behov, att förbättra språkinlärningsmetoderna för engelska och grekiska med hjälp av teknik och att införa fritidsaktiviteter som förbättrar livskunskapen hos elever i grundskolan. Projekten för livslångt lärande bidrar till att öka ungdomars och kvinnors

entreprenörsfärdigheter, förbättra det sociala entreprenörskapet inom den turkcypriotiska befolkningsgruppen och öka anställbarheten bland ungdomar och personer med funktionsnedsättning. Projekten ska enligt planen slutföras senast 2021.

Verksamheten inom det andra programmet för tekniskt stöd för utveckling av yrkesutbildning och arbetsmarknad (Vetlam II), som påbörjades i november 2015, avslutades i november 2018. Programmet bidrog att till att 41 yrkesstandarder för yrkeskunskaper sågs över och utarbetades. Det bidrog även till framtagandet av en yrkesklassificering enligt ILO:s standard ISCO-08, en strategi för yrkesskolor och aktiva arbetsmarknadsåtgärder för tre utvalda mindre gynnade grupper (ungdomar, kvinnor och personer med funktionsnedsättning). Utvärderingsförfaranden för arbetsplatsförlagt lärande och lärlingsprogram utvecklades, och dessutom bildades en grupp av lokala utvärderare.

För att ytterligare stödja utbildningssektorn i enlighet med prioriteringarna i EU:s strategiska ram Utbildning 2020 tecknades ett ramavtal. Det tekniska biståndet syftade till att bedöma den aktuella situationen inom utbildningssektorn och hur den är kopplad till ekonomin, underlätta framtagandet av en utvecklingsplan och bidra till att fastställa vilka behov som skulle kunna åtgärdas med framtida stöd från EU på utbildningsområdet. Stödet avslutades i december 2018 och resultatet kommer att användas som underlag för att förbereda kommande stöd inom utbildningssektorn.

Mot bakgrund av resultaten av tidigare analysarbete gavs det inom den andra fasen av det ekonomiska övervakningsprogrammet under ledning av Världsbanken en kompletterande, ingående analys och tekniskt bistånd på viktiga områden. Programmet inriktades på skatteanalys, finansiellt stabila offentliga organ, ekonomiska och handelsrelaterade effekter av en återförening, utveckling av den privata sektorn samt på social inkludering och makroekonomisk övervakning. I enlighet med stödprogrammets politiska prioriteringar beviljades 2017 ytterligare stöd på 4,8 miljoner euro för att Världsbanken skulle kunna bygga vidare på det analys- och rådgivningsarbete som gjorts hittills och fortsätta ge råd och målinriktat stöd till den turkcypriotiska befolkningsgruppen fram till december 2020. Åtgärderna inom programmet fortsatte under 2018 med målinriktat stöd till utvecklingen av den privata sektorn samt till jordbrukssektorn, social inkludering och lokala organ.

4.2.3. Mål 3: Främja försoning, förtroendeskapande åtgärder och stöd till det civila samhället

Kommittén för saknade personer, som omfattas av stödprogrammet genom en överenskommelse om indirekt förvaltning med UNDP, fortsatte sitt fält- och laboratoriearbete. Av de totalt 2 002 saknade personerna hade kommittén fram till slutet av 2018 grävt upp kvarlevorna efter 1 202 personer, varav 927 har identifierats genetiskt och återbördats till sina familjer.

I december 2018 fattades beslut om en förlängning av bidragsavtalet med UNDP, vilket innebär att 3 miljoner euro kommer att ges till kommitténs verksamhet under 2019. Under perioden 2006–2019 bidrog EU med sammanlagt 25,5 miljoner euro, vilket motsvarar 75 procent av kommitténs totala finansiering under 13 år.

Med tiden blir det allt svårare att få exakt information om var begravningsplatserna är belägna. Det är en viktig utmaning som behöver tas itu med genast genom ytterligare efterforskningar i civila och militära arkiv på Cypern och utomlands. Det

behövs också en mer effektiv användning av it-verktyg för att underlätta efterforskningar, utgrävningar och gravöppningar.

Tillskottet på ytterligare 0,4 miljoner euro utöver den vanliga årliga finansieringen ges via 2017 års stödprogrambudget på särskild begäran från kommittén. Det täcker de ökade kostnaderna för DNA-tester och för ersättning för och reparationer av vägar och privat egendom som påverkas av utgrävningarna. Tillskottet finansierar även genomförbarhetsstudien för deponin i Dikomo/Dikmen.

I slutet av 2017 framkom uppgifter från en undersökning som pågått i två år om att mänskliga kvarlevor skulle ha flyttats från Askia till deponin i Dikomo/Dikmen mellan 1995 och 1996. Utan att känna till dessa uppgifter finansierade EU mellan 2009 och 2012 ett projekt för att återställa deponin. I januari 2018 informerade kommissionen kommittén om de tekniska detaljerna och ritningarna för det arbete som utförts inom ramen för EU-projektet. I februari 2018 ansökte kommittén om finansiering av en genomförbarhetsstudie för att bedöma möjligheterna till utgrävningar i deponin med lämpliga säkerhetsåtgärder för att minimera de sanitära riskerna samt för att bedöma kostnaderna för utgrävningarna och en efterföljande återställning av området. Kommissionen gav ett positivt svar på ansökan och studien pågår för närvarande.

Skydd av kulturarvet genom den gemensamma tekniska kommittén för kulturarvsfrågor var fortsatt en viktig del av de åtgärder som vidtagits för att främja försoning och skapa förtroende inom ramen för stödprogrammet. Kulturarvsprogrammet har mottagit EU-medel på totalt 14,7 miljoner euro. Medlen används för att förbättra skyddet av 75 kulturminnesplatser runtom på ön. Här ingår 58 avslutade byggentreprenadprojekt, nio avslutade planeringsprojekt och åtta pågående projekt. De största framstegen under 2018 var slutförandet av restaureringen av minareten på Cami Kebir och det turkiska badhuset (Hamam) i Pafos, Tuzla-moskén i Larnaca och den arkeologiska fyndplatsen Ayía Triáda samt restaureringen av Ayios Fílon på den arkeologiska fyndplatsen i Karpasia/Karpaz. I Famagusta renoverades S:ta Maria armeniska kyrka och kyrkan S:ta Maria av Karmel samt Ravelinporten och kyrkan S:ta Anna. Arbete pågår för att utveckla kunskaperna hos den personal som förvaltar dessa kulturminnen för att säkerställa att de stödmottagande samhällena kan underhålla och bevara de återställda platserna på ett tillfredsställande sätt.

Som svar på ett initiativ från de båda cypriotiska ledarna om nya förtroendeskapande åtgärder omfördelade kommissionen snabbt nödvändiga resurser under 2015, så att nya gränsövergångar vid Derýneia och Lefka/Apliki kunde öppnas. Gränsövergångarna öppnades den 2 november 2018.

Stödet till det civila samhället fortsatte 2018. Civic Space-projektet, det tekniska biståndet till organisationer i det civila samhället, bidrog fortsatt till att stärka kapaciteten bland organisationer i det civila samhället, främja goda förhållanden för utveckling av civilsamhället och stimulera nätverkande och gemensamma åtgärder med grekcypriotiska och andra civilsamhällesorganisationer från EU. Sedan 2015 har Civic Space, genom programmet Grow Civic, gett stöd till 49 pågående medborgarinitiativ (varav åtta under 2018) på områden som fred och försoning, ungdomsverksamhet, utbildning, hälsa, konst, mänskliga rättigheter och miljö. Forumet för det civila samhället, en plattform där organisationer i det civila samhället kan uttrycka sina förväntningar och prioriteringar, samlades var tredje

månad. Det fungerade som en katalysator för opinionsbildning och för att främja aktivt medborgarskap.

En öppet hus-festival anordnades för tredje gången under september–oktober 2018. Under festivalen arrangerades aktiviteter under en hel månad som genomfördes av organisationer i det civila samhället för att skapa ökad medvetenhet om och större synlighet för organisationernas verksamhet, uppmana människor i alla åldrar att delta i volontärarbete och främja nätverkande mellan organisationer i Nicosia och i andra regioner. Under festivalen arrangerade över 60 föreningar, stiftelser, plattformar, initiativ och aktivister – däribland tio gemensamma organisationer för de båda kommunerna – mer än 120 aktiviteter för att möta allmänheten och nätverka med andra organisationer i det civila samhället. Organisationer i Limassol och Famagusta anordnade besöksutbyten mellan de båda kommunerna, som rönte stort intresse från bägge parter.

I augusti 2018 arrangerades ett studiebesök om människohandel i Bryssel och Amsterdam i vilket en medlem från åtta olika organisationer i det civila samhället deltog. Syftet med studiebesöket var att öka kunskaperna och erfarenheterna när det gäller människohandel och ge deltagarna möjlighet att nätverka på EU-nivå.

De 18 pågående kontrakt som tilldelats inom ramen för bidragsprogrammen ”Civil Society in Action IV and V” avslutades under 2018, och åtta nya kontrakt tecknades inom ramen för ”Civil Society in Action VI”. De finansierar ett antal åtgärder inom miljö, mänskliga rättigheter, konst och idrott för att stärka kapaciteten hos organisationer i det civila samhället och uppmuntra medborgarna att engagera sig och delta i utbyten med den andra befolkningsgruppen.

En ny ansökningsomgång för bekämpning av människohandel, ”Together Against Trafficking in Human Beings”, inleddes i juni 2018 i syfte att främja effektiva och samordnade åtgärder för att bekämpa alla former av människohandel, förebygga människohandel och förbättra offrens möjligheter att utöva sina rättigheter.

4.2.4. Mål 4: Närmande av den turkcypriotiska befolkningsgruppen till EU

British Council gavs i uppgift att hantera EU:s stipendieprogram för läsåret 2014–2015. Budgeten för ansökningsomgången 2018/2019 innebar att 171 stipendier kunde finansieras för läsåret 2018/2019. Stipendierna utgör ett stöd till studenter som går sitt första år på universitetet, till studenter som studerar på masters- och doktorsprogram och till forskare och yrkesverksamma som vill förbättra sina språk- och yrkesfärdigheter i olika EU-medlemsstater genom språkkurser eller praktikprogram. Sedan 2007 har över 1 400 turkcypriotiska studenter och yrkesverksamma fått stöd genom stipendieprogrammet.

Det anses mycket viktigt att detta program fortsätter, och arbetet med att fastställa vilka behov och brister som finns inom den turkcypriotiska befolkningsgruppen kommer att utökas. Som ett led i förvaltningen av stipendieprogrammet ordnar British Council varje år temadagar då studerande får information om studiemöjligheter i EU. På senare år har ett webbaserat alumninätverk varit under utveckling. Syftet är att förbättra kontakterna och de yrkesmässiga förbindelserna mellan de personer som genomgått en utbildning inom stipendieprogrammet. British Council övervakar fortgående effekterna på medellång sikt, till exempel hur många studenter som återvänder till Cypern och om de lyckas få jobb.

Även under 2018 var intresset för att få information om EU stort i den turkcypriotiska befolkningsgruppen. EU Infopoint, som drivs tillsammans med

Europeiska kommissionens representationskontor i Cypern, öppnades i början av 2015 och finansieras med en sammanlagd budget på 3 miljoner euro för en 60-månadersperiod (genom en förlängning av kontraktet). Det ledde till ökad synlighet för EU samt för dess politik och stödprogram. EU Infopoint har hittills arbetat med mer än 25 EU-relaterade teman, bland annat miljö (vatten, energi, återvinning och biologisk mångfald), ekologiskt jordbruk, hälsa och säkerhet på arbetsplatsen, livsmedelssäkerhet, djurskydd och djurhälsa. Man har också tagit upp frågor som mänskliga rättigheter, rättigheter för personer med funktionsnedsättning, barns rättigheter, jämställdhet, hbtq-personers rättigheter och konsumenters rättigheter.

Under 2018 anordnade EU Infopoint 50 evenemang (34 i Nicosia och 16 på andra platser), bland annat Europadagen, Europeiska aktionsveckan mot rasism, Europeiska ungdomsveckan och Internationella ungdomsdagen, Europeiska forskarnatten, EU-dagen mot människohandel, Trafikantveckan för trafiksäkerhet samt Europeiska veckan för små och medelstora företag. Hela 5 144 personer deltog i evenemangen, vilket tyder på ett ökat intresse hos invånarna (2017 års evenemang besöktes av 4 849 personer och 2016 års evenemang av 4 382 personer). Antalet evenemang för skolor ökades för att nå ut till fler personer.

År 2018 delades 5 151 informationsprodukter och 12 nyhetsbrev ut (totalt antal sedan EU Infopoint öppnades: 18 835 respektive 42 stycken). I lokala medier förekom dessutom 493 nyhetsartiklar och 45 tv-inslag under 2018 (1 759 respektive 160 stycken sedan projektets början). Trafiken på Facebook-sidan Abbilgi visade att aktiviteterna var populära (2 982 nya gilla-markeringar under 2018; totalt 13 998 sedan sidan öppnades). I slutet av 2018 hade Facebook-sidan 291 829 inlägg.

EU Infopoint spred också information om alla ansökningsomgångar och andra stödprogramfinansierade projekt och evenemang genom inlägg/påminnelser på Facebook, affischer i skyltfönster samt evenemang och projektlanseringar i sin lokal. Strategiska partnerskap upprättades också med andra EU-finansierade projekt och projekt för tekniskt bistånd samt med relevanta avdelningar och organisationer i det civila samhället.

4.2.5. Målen 5 och 6: Förbereda den turkcypriotiska befolkningsgruppen för genomförandet av EU:s regelverk

Kommissionens byrå för tekniskt bistånd och informationsutbyte (Taiex) används för att genomföra målen 5 och 6 i stödförordningen och hjälper till att förbereda den turkcypriotiska befolkningsgruppen för genomförandet av EU:s regelverk så att uppskjutandet av detta kan upphävas när en övergripande lösning på Cypernproblemet träder i kraft.

Stödet fortsatte under 2018 inom 17 viktiga områden eller ”sektorer” i regelverket. Sammanlagt anordnades 207 evenemang 2018. Taiex-åtgärderna omfattade bland annat expertuppdrag, workshoppar och studiebesök. De turkcypriotiska aktörerna var mycket mer medvetna om kraven i EU:s regelverk på majoriteten av de områden där Taiex-åtgärderna vidtas.

Det gavs fortsatt stöd till handel över den gröna linjen (förordning (EG) nr 866/2004). Oberoende experter anlitades 2018 för att genomföra regelbundna växtskyddsinspektioner av potatis och citrusprodukter, ta honungsprover för analys och ta fram en uppdaterad förteckning över fartyg vars fångst får säljas över den gröna linjen.

4.3. Finansiellt genomförande (kontraktering och betalningar)

4.3.1. Kontraktering

Kommissionen gjorde rättsliga åtaganden till ett värde av 56,2 miljoner euro under 2018, vilket innebär att den betydande summa ackumulerade medel inom stödprogrammet som inte har anslagits är under kontroll.

4.3.2. Betalningar

Betalningarna under 2018 uppgick till 26,3 miljoner euro (17,2 miljoner euro 2017).

4.4. Övervakning

Kommissionen är direkt ansvarig för genomförandet av merparten projekt (direkt förvaltning). Den tillsyn som utövas av kommissionens personal är av mycket god kvalitet, med ständig kontakt med underleverantörer, kontrollbesök och möten på plats samt möten i styrkommittéer. Projektförvaltningsenheten/gruppen för bidragsstöd fortsatte att stödja kommissionen i dess övervakning av genomförandet av bidragsavtal/projekt som tilldelats lokalsamhällen i utvecklingssyfte, små och medelstora företag och landsbygdsföretag, civilsamhällesorganisationer samt skolor och yrkesutbildningsorganisationer. Enheten/gruppen hjälpte också stödmottagare vid tillämpningen av EU:s regler för genomförande av bidragsavtal, inklusive för sekundär upphandling.

Dessutom genomför kommissionen ett antal kontrakt genom indirekt förvaltning. Genomförandeorganen, såsom UNDP, EBRD, British Council och Northern Ireland Co-operation Overseas (NI-CO), granskas utifrån pelarna och rapporterar till kommissionen i enlighet med respektive ramavtal. Kommissionen deltar aktivt i den dagliga övervakningen av dessa åtgärder.

När det gäller Taiex inbegriper den regelbundna övervakningen möten i projektstyrgrupperna för lägeskontroller, utvärdering av framsteg och fortsatt planering. Taiex logistik övervakas genom Taiex förvaltningssystem på internet.

4.5. Revision och kontroll

Tjänsten för internrevision (IAS) utförde en revision av den ekonomiska förvaltningen av stödtjänsten för strukturreformer 2017. Där ingick också den ekonomiska förvaltningen av stödprogrammet. Målet med revisionen var bland annat att kontrollera att internkontrollsystemet för den ekonomiska förvaltningen är utformat på ett lämpligt sätt och tillämpas ändamålsenligt (laglighet och korrekthet och det finansiella arbetsflödets effektivitet). IAS upptäckte vissa svagheter i den interna kontrollmiljö som införts i upphandlingsförfaranden. Dessa håller på att åtgärdas med hjälp av en handlingsplan som upprättats på grundval av rekommendationer från IAS.

Följande korrigerande åtgärder har införts: i) innan ett upphandlingsförfarande inleds inom ramen för stödprogrammet görs en behovsanalys baserad på en ny mall som tagits fram för ändamålet, och valet av upphandlingsförfarande görs på grundval av behovsanalysen, ii) parallellt med detta har lämpliga uppföljningstabeller tagits fram för att övervaka upphandlingsprocessen, från anbudsinfordran till undertecknandet av kontrakt, och slutligen iii) har anvisningar tagits fram för att förtydliga vilka regler som gäller.

4.6. Utvärdering

Det kommer att krävas omfattande förbättringar av statistiken inom den turkcypriotiska befolkningsgruppen för att underlätta det framtida införandet av EU:s regelverk.

I november 2018 slöt stödtjänsten för strukturreformer ett avtal för genomförandet av en första resultatorienterad övervakning, där minst 16 åtgärder ska granskas i fråga om relevans, effektivitet, ändamålsenlighet och hållbarhet. Detta kommer att göra det lättare för stödtjänsten för strukturreformer att övervaka och rapportera om EU-finansierade projekt inom ramen för stödprogrammet. Granskningen inom den resultatorienterade övervakningen kommer att inriktas på tjänstekontrakt och bidragsprogram, och kommer att omfatta både pågående och nyligen avslutade kontrakt. Avtalet om resultatorienterad övervakning kommer att genomföras under två år.

4.7. Information, offentlighet och synlighet

Sammanlagt genomfördes 330 synlighets- och kommunikationsåtgärder 2018. Många av dessa anordnades tillsammans med Europeiska kommissionens representationskontor i Cypern. Några av höjdpunkterna under 2018 var presentationer på temat ”Tillståndet i unionen och prioriteringar för 2018”, öppet hus-festivalen, informationsspridning om civilsamhällesorganisationers arbete i olika städer, workshoppar om livsmedelssäkerhet och EU:s insatser för säkra livsmedel samt studiebesök för gymnasieelever på det EU-finansierade vattenreningsverket i Mórfou/Güzelyurt. Europadagen firades med ett stort utomhusevenemang i Nicosia och två klassiska utomhuskonserter i Lefka/Lefke och Templos/Zeytinlik med de båda befolkningsgruppernas gemensamma kammarorkester, som lockade mer än 500 besökare.

Information om EU-stipendierna till den turkcypriotiska befolkningsgruppen gavs vid ett flertal offentliga evenemang, bland annat ett evenemang för studenter och alumninätverk i Nicosia. Slutförandeceremonier hölls för flera kulturarvsprojekt, bland annat för S:ta Maria armeniska kyrka, kyrkan S:ta Maria av Karmel och Ravelinporten. Evenemanget vid Koutsoventis/Güngör som hölls i samband med idrifttagandet av den nyuppförda deponin för fast avfall (fas 2) skapade stor synlighet för EU:s stöd till den turkcypriotiska befolkningen i fråga om hantering av fast avfall. Under olika utbildningar i skolor informerades det också om EU:s stöd på områdena trafiksäkerhet samt hälsa och säkerhet på arbetsplatsen.

Två större publikationer gavs ut, nämligen *2008–2018: 10 Years Working Together For Our Common Heritage – The Technical Committee on Cultural Heritage in Cyprus* och *Aid Programme for the Turkish Cypriot community Selected Stories*.

4.8. Samråd med Republiken Cyperns regering

Möten hölls med företrädare för den cypriotiska regeringen, särskilt när högre kommissionstjänstemän besökte ön. Kommissionen fortsätter att förlita sig på regeringens samarbete för att utreda äganderätter och håller också regelbundna möten med den ständiga representationen i Bryssel.

5. SLUTSATSER

Kommissionen fortsätter att ge stöd enligt stödförordningen för att underlätta Cyperns återförening genom att stimulera den ekonomiska utvecklingen inom den turkcypriotiska befolkningsgruppen med hjälp av åtgärder som genomförs inom

ramen för de sex målen. Under 2018 var stödet fortsatt inriktat på områden där det i framtiden kan uppstå särskilda problem när EU:s regelverk ska följas.

Det är viktigt att säkerställa att projekten är hållbara med tanke på den bristande kapaciteten, de begränsade personella och ekonomiska resurserna och den ojämna nivån i olika aktörers beredskap inför regelverkets införande. Resultaten av tidigare stöd och projektens mognadsgrad kommer fortgående att återspeglas i den framtida programplaneringen. Arbetet kommer även i fortsättningen att inriktas på att få ett större genomslag inom prioriterade områden genom färre men mer omfattande åtgärder.

Kommissionen är beredd att bidra med resurser, däribland inom ramen för stödprogrammet, för att vid behov stödja förhandlingarna om en lösning under FN:s överinseende.